

Załącznik nr 2

Do wniosku z dnia 31 lipca 2023 r. o wszczęcie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie

**AUTOREFERAT
PRZEDSTAWIAJĄCY OPIS DOROBKU
I OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH**

dra Marka Ilnickiego

Gdańsk 2023

Spis treści

1. Imię i nazwisko	2
2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.....	2
3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych	2
4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.....	3
5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej	22
6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę	25
6.1. Osiągnięcia dydaktyczne.....	25
6.2. Osiągnięcia organizacyjne.....	26
6.3. Osiągnięcia popularyzujące naukę	28
7. Inne ważne informacje dotyczące kariery zawodowej.....	29

1. Imię i nazwisko

Marek Ilnicki

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

W 1985 roku uzyskałem tytuł magistra administracji po ukończeniu studiów na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego. Pracę magisterską na temat: *Zagrożenie nielegalnego wywozu za granicę dóbr kultury w świetle polityki państwa w Polsce* napisałem pod kierunkiem prof. dra hab. Tomasza Langerera.

W 2010 roku uzyskałem stopień naukowy doktora nauk wojskowych w dyscyplinie: nauki wojskowe, w specjalności: bezpieczeństwo morskie państwa, nadany uchwałą Rady Wydziału Dowodzenia i Operacji Morskich Akademii Marynarki Wojennej. Rozprawę doktorską na temat: *Rola polskich służb granicznych w zwalczaniu terroryzmu* napisałem pod kierunkiem dra hab. Krzysztofa Kubiaka. Recenzentami w przewodzie doktorskim byli: prof. dr hab. Andrzej Makowski i dr hab. Hubert Królikowski. Dysertacja (189 stron) była podstawą do wydania w 2011 roku rozszerzonej i uaktualnionej względem niej monografii naukowej (270 stron) pt. *Służby graniczne w walce z terroryzmem: polskie warunki ustrojowo-prawne*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2011.

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

Od 2011 do 2015 roku zatrudniony byłem na podstawie umowy o pracę jako adiunkt w katedrze Bezpieczeństwa Wewnętrznego Wydziału Studiów Społecznych Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Gdańsku z siedzibą w Poznaniu.

Od 2013 roku do chwili obecnej zatrudniony jestem na podstawie umowy o pracę jako adiunkt w Zakładzie Nauk o Bezpieczeństwie Instytutu Politologii Uniwersytetu Gdańskiego.

Na podstawie umowy-zlecenia zajęcia dydaktyczne prowadziłem:

– w 2006 roku w Akademii Morskiej w Gdyni (Wydział Nawigacji, Studia Podyplomowe Bezpieczeństwo i Zarządzanie Kryzysowe);

– w 2011 roku w „Ateneum” Szkole Wyższej w Gdańsku (Wydział Europeistyki, studia licencjackie).

Od 2015 roku na podstawie umowy-zlecenia prowadzę również zajęcia dydaktyczne na Wydziale Studiów Społecznych Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Gdańsku z siedzibą w Poznaniu (studia licencjackie i magisterskie), a od 2020 roku – na Wydziale Prawa i Administracji Wyższej Szkoły Administracji i Biznesu w Gdyni (studia magisterskie).

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

Zgodnie z treścią art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce jako osiągnięcie stanowiące podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego wskazuję cykl publikacji pod wspólnym tytułem: Rola służb granicznych w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego Polski składający się z jednej monografii oraz 21 artykułów naukowych i 5 redakcji naukowych zbiorowych monografii powstałych po uzyskaniu przeze mnie stopnia doktora. Prezentowane publikacje identyfikują polskie służby graniczne, rozpoznają ich ustawowe zadania i uprawnienia, a także charakteryzują strukturę organizacyjną, wykorzystywane wyposażenie oraz stosowane przez nie procedury i realizowaną współpracę na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego Polski, spełniając deskrypcyjno-eksplanacyjną funkcję poznawczą. Zawarte w monografiach i w artykułach wyniki przeprowadzonych badań stanowią podstawę autorskich ocen, systematyk i propozycji zmian dotyczących działalności wchodzących w skład polskich służb granicznych formacji, a więc posiadają walor ewaluacyjno-aplikacyjny. Przeprowadzone rozpoznanie kompetencji i efektywności podmiotów współtworzących służby graniczne uwzględnia również aktualne uwarunkowania geopolityczne naszego kraju, poziom bezpieczeństwa środowisk ich aktywności służbowej (terytorium lądowe, obszary morskie, przestrzeń powietrzna) i występujące transgraniczne zagrożenia niemilitarne, co sprzyja prognozowaniu istotnych dla bezpieczeństwa zdarzeń i kreowaniu proaktywnych przedsięwzięć zaradczych. Przedmiotem badań naukowych jest zatem działalność służb granicznych, a ich celem określenie roli, jaką odgrywają one w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego Polski. Główny problem badawczy zawiera się w pytaniu, w jakim stopniu i zakresie polskie służby graniczne wzmacniają system bezpieczeństwa państwa. Inspiracją dla moich naukowych dociekań jest potrzeba doskonalenia

działań służb granicznych w obliczu zdiagnozowanych już zagrożeń i antycypowanych wyzwań. Problemy szczegółowe dotyczące przeprowadzonych badań ujęte zostały w formie pytań:

- jaka jest funkcja granic państwowych i ich wpływ na bezpieczeństwo państwa;
- jaka jest kategoryzacja zagrożeń na poszczególnych rodzajach granic z uwzględnieniem przestępstw transgranicznych i występujących w rejonach granicznych;
- które podmioty systemu bezpieczeństwa państwa zaliczamy do służb granicznych i dlaczego;
- jaki jest zakres ustawowo powierzonych im zadań autonomicznych i wspierających;
- jaka jest skuteczność służb granicznych na tle kompetencji kadry wykonawczej, stosowanych procedur i wykorzystywanego sprzętu oraz realizowanej współpracy krajowej i zagranicznej;
- czy zachowana jest spójność unormowań prawnych regulujących zadania i uprawnienia oraz kooperację służb granicznych;
- jaki jest stopień integracji zarządzania granicami w Polsce i w Unii Europejskiej;
- jaki jest wpływ reżimów granicznych na przestrzeganie praw i wolności człowieka i obywatela.

Moje długoletnie zainteresowanie funkcjonowaniem granicy państwowej – w wieloaspektowym ujęciu – przejawiało się w aspekcie praktycznym, a następnie naukowym, z wykorzystaniem przy tym różnorodnych metod badawczych. Zdobyte przeze mnie wiedza i umiejętności potwierdzają symetryczną współzależność zachodzącą pomiędzy nauką i praktyką zwłaszcza w sferze bezpieczeństwa. Praktyka oddziałuje na naukę inspirująco, pozwala na projekcję bezpieczeństwa i weryfikację badawczych założeń. Natomiast nauka ukierunkowuje i racjonalizuje postępowanie, optymalizuje dobór sił i środków, chroni przed popełnianiem błędów i objaśnia występujące zależności. Dorobek naukowy nie może być marnotrawiony – powinien być przydatny w działaniach na rzecz bezpieczeństwa, te zaś winny zapewnić satysfakcjonującą skuteczność. Zdobywanie wiedzy poprzez naukowe badanie rzeczywistości jest metodologicznie bardzo podobne do procesowego dociekania w sprawach karnych czy realizowanego w ramach czynności operacyjno-rozpoznawczych rozpracowania, bądź też planowania działań ochronnych. Pomimo różnic terminologicznych sposób, zasady i sekwencyjność postępowania są zbieżne.

Wykorzystanie między innymi analizy systemowej, analizy instytucjonalno-prawnej, analizy krytycznej i metody porównawczej wsparte wnioskami z obserwacji uczestniczącej stworzyło mi dogodne warunki do zaprezentowania końcowej, sumarycznej konstatacji. Po

zweryfikowaniu wielu hipotez uważam, że służby graniczne w polskich warunkach ustrojowo-prawnych i w okresie pokojowego funkcjonowania państwa odgrywają znaczącą rolę w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego Polski. Nie ogranicza się ona li tylko do zapewnienia poprawnego funkcjonowania granicy państwowej (zagwarantowanie jej nienaruszalności, obsługa ruchu granicznego, utrzymanie zabezpieczeń i oznakowania oraz prowadzenie dokumentacji). Służby graniczne aktywnie uczestniczą w działaniach na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego na całym terytorium Polski, w naszej przestrzeni powietrznej i na polskich obszarach morskich, ponieważ występuje bezpośredni związek pomiędzy stanem bezpieczeństwa państwa i skutecznością ochrony jego granic. Omawiane służby przeciwdziałają napływowi wielorakich zagrożeń z zagranicy i uniemożliwiają wywóz z Polski prawnie chronionych dóbr. Weryfikacja legalności i nieszkodliwości przekraczających granicę osób, środków transportu i towarów oraz praworządne limitowanie ruchu granicznego wspiera interes państwa realizowany w różnych sektorach działalności politycznej, społecznej i gospodarczej.

Prowadzenie badań dotyczących działalności polskich służb granicznych, w tym rozpoznanie formalnoprawnych uwarunkowań ich funkcjonowania, umożliwiło mi osiągnięcie przyjętego celu naukowych dociekań, a ponadto ujawniło pewne mankamenty w krajowym systemie prawnym i w stosowaniu w literaturze przedmiotu aparatury pojęciowej. Swoje spostrzeżenia wykorzystałem przy konstruowaniu autorskich definicji i objaśnień, w podejmowaniu polemiki z tezami innych badaczy oraz przedkładając rekomendacje modyfikujące rzeczywistość jako dodatkowy efekt realizowanych przedsięwzięć naukowych.

Granice państwowe ustanawia się i uznaje przynajmniej w układzie bilateralnym sąsiadujących ze sobą państw, dążąc do instytucjonalnej akceptacji międzynarodowej. Taki konsensus umożliwia sprawowanie suwerennej władzy na wytyczonym obszarze terytorialnym objętym państwową jurysdykcją oraz zapewnia realizację żywotnych i innych ważnych interesów narodowych/państwowych. Ich funkcje i znaczenie dla działalności państwa można omawiać w wielu aspektach (politycznym, ekonomicznym, kulturowym, społecznym, administracyjnym, militarnym, nawigacyjnym, turystycznym itd.), w formie efektywności bezpośredniej oraz w ujęciu osłonowym, akcentując walor współtworzenia warunków do bezpiecznej realizacji różnorodnych celów, dążeń i oczekiwań. Stan ten uzasadnia podejmowanie działań obronnych i ochronnych, które stają się egzystencjalną potrzebą i obowiązkiem państwa. Granice umożliwiają państwom bezpieczne funkcjonowanie zgodnie z przyjętą przez nie koncepcją, wolne od ingerencji innych państw czy też patologicznych transgranicznych trendów, procesów bądź nieakceptowanych jednostkowych postaw/zdarzeń.

Stanowią one swoistą barierę przed napływem zagrożeń zewnętrznych, stwarzają dogodne warunki do przeprowadzania kontroli ruchu granicznego w trosce o legalne, a także nieszkodliwe przemieszczanie się przez nie osób, środków transportu i towarów – w obu kierunkach (wjazd, wyjazd) oraz zapewniają monitoring zjawisk istotnych dla bezpieczeństwa państwa. Granice państwowe pełnią istotne funkcje w wymiarze międzynarodowym, a także w układzie wewnętrznych relacji zachodzących pomiędzy uczestnikami spraw publicznych i prywatnych. Obrazują one administracyjny podział terytoriów państw, warunkują prawa oraz obowiązki współzależnych podmiotów i oddziałują na dynamikę ich rozwoju. Granice determinują również procesy globalizacyjne. Przy tak rozległym zakresie ingerencji w rozwój cywilizacji wymagają one umiejętnego zarządzania nimi.

Ustanowienie granic państwowych, ich powszechne – międzynarodowe – uznanie oraz dobrosąsiedzkie stosunki z państwami graniczącymi ze sobą nie gwarantują nienaruszalności wytyczonych rubieży i przestrzegania obowiązujących zasad ich przekraczania. Granice państwowe od chwili ich międzynarodowego usankcjonowania spełniają wiele funkcji stabilizujących bezpieczeństwo wewnętrzne wytyczonych nimi terytoriów państw oraz organizacyjnie powiązanych obszarów ponadpaństwowych regionów (np. Unia Europejska). Choć oddziałują one na jakość i poziom relacji z sąsiadującymi państwami, a także kształtują bezpieczeństwo swojego otoczenia, to jednak głównym ich zadaniem jest zapewnienie społeczno-ekonomicznego ładu wewnątrz podmiotu stosunków międzynarodowych i obowiązujących w jego terytorialnym zasięgu reguł ustrojowo-prawnych. Sprawne zarządzanie granicami ma na celu ochronę przed egzogennymi zagrożeniami oraz zapobieżenie nielegalnemu wywozowi prawnie reglamentowanych lub wyłączonych z obrotu dóbr poza wyznaczony obszar. Granice państwowe winny stanowić skuteczne zabezpieczenie przed napływowym przemieszczaniem się osób, towarów i środków transportu, które nie spełniają wymogów formalnych, a ich wjazd jest niepożądany. Wśród zewnętrznych zagrożeń odnotowujemy przede wszystkim przestępczość międzynarodową, na przykład taką, jak:

- terroryzm;
- handel ludźmi;
- nielegalna migracja;
- nielegalny handel narkotykami;
- nielegalny handel bronią / proliferacja broni masowego rażenia;
- „pranie pieniędzy”;
- fałszowanie środków płatniczych;

– przemysł towarów o wysokiej kumulacji zysków (papierosy, alkohol, paliwa, podrabiane wytwory naruszające prawa autorskie lub związane ze wzornictwem przemysłowym, zabytki).

Własne społeczeństwa chronimy również przed chorobami epidemicznymi dotyczącymi osób i zwierząt oraz obejmującymi rodzime rośliny, a także przed radioaktywnymi i chemicznymi skażeniami. W tym celu ustanawiany jest reżim graniczny skierowany na ochronę granicy państwa i kontrolę ruchu granicznego, wyznaczający zasady przekraczania granicy lądowej, morskiej i powietrznej oraz służby odpowiedzialne za ich nienaruszalność.

Przekraczanie granicy może odbywać się jedynie w wyznaczonych do tego celu miejscach – przejściach granicznych i na podstawie ważnych dokumentów podróży oraz dokumentów potwierdzających dopuszczalność obrotu towarowego. Zezwolenie na przemieszczanie się przez granicę osób, towarów i środków transportu obwarowane jest wieloma innymi, szczegółowymi wymogami, których spełnienie w imieniu państwa sprawdzają służby graniczne. Najczęściej są to formacje o policyjnej lub wojskowej proveniencji. Mogą być też one powiązane ze służbami specjalnymi albo funkcjonować jako wyodrębnione autonomiczne podmioty (np. celne/fiskalne, sanitarne, weterynaryjne i fitosanitarne). Przykładowo w Niemczech jest to Policja Federalna, w Niderlandach – Królewska Żandarmeria, w Rosji – Federalna Służba Graniczna, w Hiszpanii – Guardia Civil, w USA – Custom and Border Protection, a w Unii Europejskiej – Europejska Straż Graniczna i Przybrzeżna. Służby graniczne poszczególnych państw nie mają tożsamyh kompetencji ani jednakowego ustrojowego usytuowania, łączy je jednak zdolność do międzynarodowej kooperacji na rzecz bezpieczeństwa granic.

Geopolityczne usytuowanie Rzeczypospolitej Polskiej nie stwarza szczególnie sprzyjających okoliczności, które pozwalałyby na marginalizowanie problemu kompleksowej ochrony granicy państwowej. Polska zabezpiecza najdłuższy (po Rumunii i Finlandii) odcinek lądowej zewnętrznej granicy Unii Europejskiej, który jest poważnie zagrożony nielegalną imigracją inspirowaną czynnikami ekonomicznymi, politycznymi i związanymi z prowadzonymi działaniami wojennymi. Występujące między UE i wschodnimi krajami europejskimi, a przede wszystkim krajami pozaeuropejskimi różnice cenowe towarów oraz niejednakowa zdolność tych państw do egzekwowania międzynarodowego prawa publicznego, w tym dotyczącego praw człowieka, a czasami też ich własna dysfunkcyjność zachęcają do dokonywania przemytu, wyzysku naruszającego godność człowieka i działań zagrażających wewnętrznemu i międzynarodowemu bezpieczeństwu. Inspiracją do poważnej przestępczości

transgranicznej jest możliwość uzyskania korzyści głównie finansowych, ale również politycznych i religijnych.

W Polsce zarządzanie granicą państwową powierzono Straży Granicznej (SG), z którą współpracują Służba Celno-Skarbowa (SCS), Państwowa Inspekcja Sanitarna, Inspekcja Weterynaryjna, Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz Siły Zbrojne RP (SZRP). Tak skonstruowane podmiotowo służby graniczne stanowią autorską propozycję klasyfikacji opartej o kryterium przydatności funkcjonalnej w systemie ochrony granicy państwa. Uważam, że miano „służba graniczna” uzasadnione jest w przypadku, gdy dotyczy instytucji/formacji, która w imieniu państwa najczęściej na granicy państwowej podejmuje decyzję o dopuszczalności ruchu granicznego osób, towarów i środków transportu lub wykonuje zadania w zakresie ochrony granicy na odcinkach poza przejściami granicznymi albo w okresie ich zamknięcia. Zadania te winny być określone ustawowo i mieć charakter zadań autonomicznych wspartych odpowiednimi uprawnieniami. Nazwa „służby graniczne” w Polsce jest powszechnie stosowana, jednak różnie rozumiana z powodu braku legalnej definicji. Zwykle zaliczamy do nich Straż Graniczną i Służbę Celno-Skarbową. Kolejne wymienione przeze mnie podmioty nietrudno jest dołączyć na bazie ich ustaw kompetencyjnych zawierających charakterystyczne wyróżniki, np. państwowy graniczny inspektor sanitarny, graniczny lekarz weterynarii, graniczna kontrola fitosanitarna, punkt kontroli granicznej artykułów rolno-spożywczych. W przypadku Sił Zbrojnych RP należy dostrzec ich wiodącą rolę w zakresie ochrony granicy państwowej w przestrzeni powietrznej oraz wyrażanie zgody przez Dowódcę Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych RP w przedmiocie przekraczania granicy państwowej przez obce okręty wojenne i wojskowe statki powietrzne. SZRP wspierają także działania Straży Granicznej w sytuacjach kryzysowych mogących wystąpić na obszarach morskich (eliminowanie terrorystycznych zagrożeń) oraz w przejściach granicznych i w strefie nadgranicznej (przywracanie bezpieczeństwa i porządku publicznego).

Na osiągnięcie naukowe przedłożone do oceny w ramach wnioskowanego postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego zatytułowane *Rola służb granicznych w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego Polski* składają się:

- 1 monografia;
- 5 naukowych zbiorowych monografii pod redakcją i własnym wkładem autorskim;
- 15 rozdziałów w monografiach naukowych;
- 6 artykułów w czasopismach naukowych.

Monografie:

1. Ilnicki Marek, Służby graniczne w walce z terroryzmem: polskie warunki ustrojowo-prawne, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2011, 270 s., ISBN 978-83-7611-859-8. Książka stanowi rozbudowaną i uaktualnioną wersję dysertacji doktorskiej. Szerzej charakteryzuje współczesny terroryzm opisując i wyjaśniając:

- genezę tego zjawiska i jej znaczenie dla zwalczania terroryzmu;
- motywacje terrorystów indywidualnych i działających w formie zorganizowanej;
- sposoby finansowania działań terrorystycznych;
- sposoby unikania nadużywania tego terminu posiłkując się legalnymi definicjami celowo nadinterpretowanych zdarzeń;
- poddając ocenie wybrane definicje terroryzmu znajdujące się w obiegu naukowym.

Obszar badawczy dysertacji rozpatrywany był w oparciu o stan prawny z 30 września 2008 roku, natomiast monografii obejmował okres do 31 sierpnia 2010 roku, co skutkowało wprowadzeniem stosownych zmian w treści książki wynikających z nowelizacji przepisów krajowych i międzynarodowych.

Celem głównym monografii było określenie i poddanie ocenie roli Straży Granicznej i Służby Celnej w zwalczaniu terroryzmu na tle przyznanych tym formacjom kompetencji i wyznaczonej pozycji wśród polskich instytucji porządku publicznego oraz w porównaniu ze służbami granicznymi wybranych państw europejskich. W pięciu rozdziałach książki zawarłem:

– charakterystykę terroryzmu międzynarodowego jako szczególnej formy transgranicznej przestępczości zorganizowanej. Dokonałem objaśnienia istoty zjawiska współczesnego terroryzmu, jego międzynarodowego wymiaru, form organizacyjnych, zjawiskowych i stadialnych oraz wskazałem obiekty/cele zainteresowań i stosowane przez terrorystów zbrodnicze metody. Określiłem determinanty kształtowania i znaczenie motywacji w aktywności terrorystycznej. W oparciu o przedstawione stałe i występujące łącznie elementy i cechy zaproponowałem autorską definicję terroryzmu pozwalającą na przydatne przy jego zwalczaniu odróżnienie od innych przestępstw – „terroryzm to niepaństwowe, umotywowane ideologicznie działania polegające na stosowaniu z premedytacją bezprawnej przemocy fizycznej lub psychicznej w celu ultimatywnego, w warunkach publicznego rozgłosu i przerażenia, wymuszenia na decydentach określonych korzyści politycznych, społecznych lub ekonomicznych”. Zwróciłem ponadto uwagę na nadużywanie terminu „terroryzm” zwłaszcza na tle zdefiniowanych i przyjętych w międzynarodowym prawie publicznym określeń, wyeksponowałem również znaczenie komunikacji w działalności terrorystycznej;

– opis systemu ochrony polskich granic państwowych, przedstawiłem uwarunkowania dotyczące ich przebiegu, zabezpieczenia i zasad przekraczania. Wykazałem pierwszorzędne znaczenie Straży Granicznej w zarządzaniu granicami oraz wpływ regulacji Unii Europejskiej na zróżnicowanie ochrony granicy zewnętrznej i wewnętrznej obszaru Schengen oraz obsługi odbywającego się przez nie ruchu granicznego. Zaproponowałem przyjęcie usprawnień w sposobie implementacji wspólnotowych przepisów oraz w funkcjonowaniu morskiego ruchu granicznego, a także uzupełnień antyterrorystycznych działań w polskiej przestrzeni powietrznej;

– prawnie określone możliwości realizacyjne polskich służb granicznych w zwalczaniu transgranicznej przestępczości zorganizowanej i terroryzmu. Wykazałem odmienności kompetencyjne na tle służb granicznych wybranych państw europejskich. Przybliżyłem zakresy współpracy Straży Granicznej i Służby Celnej z krajowymi i zagranicznymi kooperantami. Zaproponowałem urealnienie zadań przypisanych Służbie Celnej w powiązaniu z przyznanymi jej uprawnieniami i instrumentami realizacyjnymi. W odniesieniu do Straży Granicznej zasugerowałem przyjęcie strukturalnych zmian w systemie ochrony poszczególnych odcinków granicy państwowej oraz wykazałem potrzebę bardziej odpowiedzialnego doboru kadry kierowniczej;

– charakterystykę krajowych i międzynarodowych uregulowań organizacyjno-prawnych dotyczących harmonijnego funkcjonowania transportu pasażersko-towarowego w warunkach zidentyfikowanych i prognozowanych zagrożeń bezpieczeństwa. Przedstawiłem wdrożone w poszczególnych rodzajach komunikacji systemy bezpieczeństwa oraz podmioty odpowiedzialne za ich utrzymanie. Określiłem przedmiotowy zakres zaangażowania służb granicznych i uzyskane efekty w zwalczaniu przestępczości i terroryzmu w komunikacji międzynarodowej. Wskazałem determinanty skuteczności aktualnych działań zapewniających bezpieczeństwo w komunikacji morskiej, lotniczej, kolejowej i drogowej. W celu zwiększenia efektywności krajowego systemu bezpieczeństwa morskiego zaproponowałem wprowadzenie odpowiednich zmian ustawowych;

– antyterrorystyczny, prawnomiędzynarodowy dorobek ogólnoświatowych i europejskich organizacji w syntetycznym ujęciu jego zasadniczych postanowień. Na tle zobowiązań i inspiracji międzynarodowych ukazałem funkcjonujący w Polsce system bezpieczeństwa antyterrorystycznego. Omówiłem najważniejsze akty prawne regulujące aktywność państwa w zwalczaniu terroryzmu oraz podmioty istotnie zaangażowane w systemowe przeciwdziałanie temu zjawisku. Wskazałem na potrzebę wprowadzenia narodowej strategii i ustawy antyterrorystycznej. Potwierdziłem znaczący udział Straży

Granicznej i Służby Celnej w utrzymaniu bezpieczeństwa wewnętrznego w Polsce, które realnie, co uzasadniłem, zagrożone jest zamachami terrorystycznymi.

Redakcje naukowe monografii:

1. Ilnicki Marek, Piotrowski Andrzej (red.), *Służby specjalne w systemie bezpieczeństwa państwa: praktyczne aspekty bezpieczeństwa*, recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Piotr Semków i prof. dr hab. Bogdan Zalewski, seria: Edukacja dla Bezpieczeństwa, nr 1, 2012, Poznań, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, 554 s., ISBN 978-83-61304-49-4. Mój wkład polegał na opracowaniu tytułu monografii, napisaniu słowa wstępnego, opracowaniu struktury monografii i przeprowadzeniu korekty merytorycznej warstwy treściowej artykułów.

2. Ilnicki Marek, Kufel Jakub (red.), *Strategia bezpieczeństwa narodowego – realizacja podstawowych celów*, recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Wojciech Polak i prof. dr hab. Wojciech Horyń, seria: Edukacja dla Bezpieczeństwa, nr 1, 2015, Poznań, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, 480 s., ISBN 978-83-65096-27-2. Mój wkład polegał na opracowaniu tytułu monografii, napisaniu słowa wstępnego, opracowaniu struktury monografii i przeprowadzeniu korekty merytorycznej warstwy treściowej artykułów.

3. Bączkiewicz Beata, Ilnicki Marek, Szulca Magdalena (red.), *Charakterystyka współczesnych zagrożeń terrorystycznych*, recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Stanisław Śladkowski i prof. dr hab. Jerzy Olszewski, seria: Edukacja dla Bezpieczeństwa, nr 1, 2017, Poznań, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, 544 s., ISBN 978-83-65096-58-6. Mój wkład polegał na opracowaniu tytułu monografii, napisaniu słowa wstępnego, opracowaniu struktury monografii i przeprowadzeniu korekty merytorycznej warstwy treściowej artykułów.

4. Baran Monika, Ilnicki Marek, Marek Helena (red.), *Antyterrorystyczna ochrona państwa*, recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Marcei Kosman i dr hab. Franciszek Nowiński, seria: Edukacja dla Bezpieczeństwa, nr 2, 2017, Poznań, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, 398 s., ISBN 978-83-65096-59-3. Mój wkład polegał na opracowaniu tytułu monografii, napisaniu słowa wstępnego, opracowaniu struktury monografii i przeprowadzeniu korekty merytorycznej warstwy treściowej artykułów.

5. Ilnicki Marek, Makowski Andrzej, Mrozowska Alicja (red.), *Zasady użycia sił morskich RP w sytuacjach nadzwyczajnych w pokojowych warunkach funkcjonowania państwa*, recenzent wydawniczy: prof. dr hab. Krzysztof Rokiciński, Wydanie specjalne „Rocznika Bezpieczeństwa Morskiego”, Gdynia 2022, 157 s., ISSN 1898-3189. Monografia

stanowi naukowe podsumowanie badań przeprowadzonych w latach 2018–2022 przez ekspertów Akademii Marynarki Wojennej, przy współpracy z Uniwersytetem Gdańskim, w ramach grantu Ministerstwa Obrony Narodowej. Głównym celem monografii było sformułowanie uwarunkowań determinujących działania Sił Morskich RP w sytuacjach nadzwyczajnych w pokojowych warunkach funkcjonowania państwa. Jako cele dodatkowe przyjęto:

- ocenę ryzyka wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych;
- ocenę regulacji prawnych dotyczących użycia Sił Morskich RP w sytuacjach nadzwyczajnych;
- ocenę możliwości użycia Sił Morskich RP w sytuacji wystąpienia zagrożeń niemilitarnych;
- ocenę zdolności i możliwości wsparcia Sił Morskich RP przez administrację publiczną w sytuacji wystąpienia zagrożeń niemilitarnych.

Problemy badawcze dotyczyły następujących zagadnień:

- Strategia Bezpieczeństwa Narodowego i polityka morską RP w kontekście reagowania na zagrożenia niemilitarne;
- morską świadomość sytuacyjną (czy istniejące rozwiązania prawno-organizacyjne zapewniają dostateczną współpracę w tym zakresie);
- pojęcie i istota sytuacji nadzwyczajnej;
- zintegrowane zarządzanie morskie;
- implementacja zadań dla Sił Morskich RP.

W czterech rozdziałach książki:

- zaprezentowano pojęcie i istotę sytuacji nadzwyczajnej na morzu, pozamilitarne uwarunkowania bezpieczeństwa morskiego państwa oraz metodykę zarządzania ryzykiem wystąpienia zdarzeń niemilitarnych klasyfikowanych jako sytuacje nadzwyczajne. Skonstatowano, że kompleksowe rozpoznanie wskaźników ryzyka pozwoli na ograniczenie możliwości eskalacji zagrożeń, jak również usprawni przygotowanie do przeciwstawienia się im, czy też zminimalizowania ich ewentualnych szkodliwych następstw;
- przedstawiono zasady użycia Sił Morskich RP w sytuacji wystąpienia zagrożeń niemilitarnych w świetle obowiązujących dokumentów formalnoprawnych, a także omówiono dokumenty normatywne regulujące współpracę i współdziałanie pomiędzy elementami Sił Morskich RP oraz przedstawiono rekomendacje w zakresie zmian dotychczasowych regulacji prawnych, w tym związanych z ratowaniem życia na morzu;

– przybliżono kwestie dotyczące komponentów Sił Morskich RP (identyfikacja i ocena potencjału, obszary działań Sił Morskich RP) oraz zaprezentowano prognozowane potrzeby w zakresie rozwijania zdolności Sił Morskich RP w obszarze zwalczania zagrożeń niemilitarnych. Sformułowano rekomendacje odnoszące się zarówno do komponentu militarnego, jak i pozamilitarnego SM RP modyfikujące ich autonomiczne funkcjonowanie oraz wzmacniające efektywność współdziałania w ramach systemu bezpieczeństwa morskiego państwa;

– wskazano zdolności i możliwości terenowej administracji rządowej, zdolności i możliwości organów samorządowych oraz organizacji, a także zasady współdziałania Sił Morskich RP z administracją publiczną w zwalczaniu zagrożeń niemilitarnych.

Mój wkład w powstanie omawianej monografii:

– jestem pomysłodawcą tematu badań przeprowadzonych w ramach grantu kryptonim „Wilk” i w konsekwencji tytułu monografii, uczestniczyłem w opracowaniu struktury monografii i przeprowadzeniu korekty merytorycznej warstwy treściowej rozdziałów.

– jestem współautorem (wraz z dr. Jerzym Kupińskim) pierwszego rozdziału monografii zatytułowanego: *Ocena ryzyka wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych na tle zidentyfikowanych i prognozowanych negatywnych zdarzeń niemilitarnych w kontekście bezpieczeństwa morskiego państwa.*

– jestem współautorem (wraz z dr. hab. Krzysztofem Ligęzą) trzeciego rozdziału monografii zatytułowanego: *Możliwości wykorzystania potencjału Sił Morskich RP w sytuacji wystąpienia zagrożeń niemilitarnych.*

Rozdziały w monografiach naukowych:

1. Ilnicki Marek, Wpływ zmian w prawie lotniczym na bezpieczeństwo państwa i przestrzeganie praw człowieka w Polsce, [w:] *Teoretyczne aspekty bezpieczeństwa w lotnictwie*, Compa Tadeusz, Rajchel Jan, Załęski Krzysztof (red.), Wydawnictwo Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych, Dęblin 2012, s. 105–117, ISBN 978-83-60908-22-8. W opracowaniu wskazałem przyczyny zainteresowania terrorystów komunikacją lotniczą, przedstawiłem polski model ochrony lotnictwa cywilnego, uzasadniłem swoją negatywną ocenę wprowadzanych zmian oraz ich skutki dla bezpieczeństwa państwa i przestrzegania praw człowieka, a także kosztów przewozów lotniczych.

2. Ilnicki Marek, *Kontrola osobista w polskim systemie prawnym*, [w:] *Wyzwania i zagrożenia w XXI wieku: prawo i edukacja jako gwarant bezpieczeństwa jednostki*, Borkowski Mirosław, Stańczyk-Minkiewicz Margot, Ziemkiewicz-Gawlik Ilona (red.), seria: Edukacja dla

Bezpieczeństwa, 2013, nr 3, Poznań, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, s. 167–177, ISBN 978-83-61304-72-2. W opracowaniu dokonałem oceny zgodności konstytucyjnych zasad z postanowieniami kompetencyjnych ustaw służb zwalczających przestępczość w Polsce, w tym Straży Granicznej i Służby Celnej, w zakresie stosowania przez nie kontroli osobistej. W wyniku przeprowadzonych badań ujawniono szereg istotnych nieprawidłowości naruszających praworządność i zaproponowano zmiany legislacyjne dotyczące legalnej terminologii, procedur i zasad wykonywania kontroli osobistej.

3. Ilnicki Marek, *Udział Służb Granicznych w systemie bezpieczeństwa zdrowotnego Polski*, [w:] *Bezpieczeństwo zdrowotne – ujęcie interdyscyplinarne: podmioty, środowiska i obszary wyzwań oraz zagrożeń zdrowotnych*, t. 2, Flatow-Kaleta Ewelina, Zduniak Andrzej (red.), Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, Poznań 2015, s. 81–90, ISBN 978-83-65096-05-0. W opracowaniu przedstawiłem i odniosłem się do efektywności polskiego modelu ochrony granicy państwa ukierunkowanej na zagwarantowanie bezpieczeństwa zdrowotnego kraju oraz wyrażenie poparcia dla zapowiadanych instytucjonalnych zmian i utworzenia Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności, która pozytywnie wpłynęłaby na sprawność i skuteczność kontroli przeprowadzanych w przejściach granicznych.

4. Ilnicki Marek, *Służba celna w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego Polski*, [w:] *Wybrane aspekty bezpieczeństwa w zakresie działalności podmiotów Unii Europejskiej*, Niwiński Piotr, Leska-Ślęzak Joanna, Woźniak-Krawczyk Beata (red.), Uniwersytet Gdański, Wydział Nauk Społecznych, Instytut Politologii, Gdańsk 2015, s. 182–191, ISBN 978-83-64970-02-3. W opracowaniu przedstawiłem aktywność Służby Celnej w działaniach na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego Polski z ukazaniem istotnych mankamentów utrudniających realizację ustawowo nałożonych na nią zadań, wynikających z braku ich spójności z przekazanymi uprawnieniami i przydzielonym wyposażeniem. Zaproponowałem urealnienie zapisów ustawy kompetencyjnej Służby Celnej.

5. Ilnicki Marek, *Bezpieczeństwo polskiej przestrzeni powietrznej*, [w:] *Bezpieczeństwo z perspektywy środowisk i obszarów*, t. 1, Horyń Wojciech, Fechner Natalia (red.), seria: *Bezpieczeństwo – Wielorakie Perspektywy*, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa, Poznań 2015, s. 153–162, ISBN 978-83-65096-08-1. W opracowaniu przedstawiłem formy oddziaływania państwa wobec zdarzeń naruszających porządek prawny obowiązujący w polskiej przestrzeni powietrznej oraz próbę oceny ich efektywności. Badania ujawniły mankamenty dotyczące poprawności legislacji (zapożyczenia językowe w powszechnie obowiązujących aktach prawnych) oraz braku regulacji odnoszących się do polskich statków powietrznych, wymagających interwencji państwa z zastosowaniem militarnych środków przymusowych

(przechwycenie, wymuszenie zmiany lotu, ostrzegawcze ostrzelanie, zestrzelenie). Zaproponowałem wprowadzenie (z uzasadnieniem) stosownych zmian.

6. Ilnicki Marek, *Działania zapobiegawcze we wspólnej polityce imigracyjnej Unii Europejskiej*, [w:] *Uchodźcy – nowe wyzwania dla bezpieczeństwa europejskiego na tle standardów praw człowieka*, Pływaczewski Wiesław, Ilnicki Marek (red.), „Kryminologia Wobec Współczesnych Form i Technik Przestępczych” 2015, nr 15, Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej. Wydział Prawa i Administracji. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Fundacja Forum Dialogu Publicznego, Olsztyn 2015, s. 41–51, ISBN 978-83-62383-51-1. W opracowaniu przedstawiłem działania realizowane oraz rozważane do wprowadzenia jako reakcja Unii Europejskiej na migracyjne wyzwania oraz podjąłem próbę oceny ich adekwatności na tle zarysowujących się negatywnych tendencji i zaproponowałem zmianę zasad odpraw osób przekraczających granicę zewnętrzną UE na takie, które podniosą ich skuteczność.

7. Rychlik Mirosław, Neubauer Tomasz, Ilnicki Marek, *Straż Graniczna w procesie zapewnienia bezpieczeństwa w portach lotniczych*, [w:] *Strategia bezpieczeństwa narodowego – realizacja podstawowych celów*, Ilnicki Marek, Kufel Jakub (red.), seria: Edukacja dla Bezpieczeństwa, 2015, nr 1, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, Poznań 2015, s. 411–424, ISBN 978-83-65096-27-2. Mój wkład polegał na przedstawieniu pozapirotechnicznych działań Straży Granicznej związanych z bezpieczeństwem międzynarodowej komunikacji lotniczej, a także przeprowadzeniu korekty merytorycznej warstwy treściowej pozostałej części artykułu.

8. Ilnicki Marek, *Udział Sił Zbrojnych RP w ochronie granicy państwa*, [w:] *Współczesne środowisko bezpieczeństwa*, t. 1, Rokiciński Krzysztof, Mikołajczak Stanisław, Oszowska Oksana (red.), seria: Paradygmaty Badań nad Bezpieczeństwem, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa, Poznań 2016, s. 399–406, ISBN 978-83-65096-31-9. W opracowaniu przedstawiłem możliwości wykorzystania połączonych potencjałów Straży Granicznej i Sił Zbrojnych RP na rzecz bezpieczeństwa naszych granic. Wykazałem brak spójności przepisów zawartych w ustawie o Straży Granicznej i wynikające z tego faktu wątpliwości dotyczące funkcjonowania przejść granicznych.

9. Ilnicki Marek, *Przyszłość strefy Schengen oraz unijnej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości na tle współczesnych zagrożeń imigracyjnych*, [w:] *Ochrona praw człowieka w polityce migracyjnej Polski i Unii Europejskiej*, Pływaczewski Wiesław, Ilnicki Marek (red.), Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Forum Dialogu Publicznego, Olsztyn 2016, s. 165–174, ISBN 978-83-62383-72-6.

W opracowaniu przedstawiłem swoją ocenę adekwatności aktualnych przedsięwzięć zapobiegających destabilizacji jedności europejskiej w związku z kryzysem migracyjnym.

10. Ilnicki Marek, *Koncepcja konsolidacji służb granicznych uzasadniona zewnętrznymi zagrożeniami bezpieczeństwa Polski*, [w:] *W trosce o bezpieczne jutro: reminiscencje i zamierzenia*, t. 5, Niedźwiecki Sebastian, Starik Natasza (red.), Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, Poznań 2017, s. 243–251, ISBN 978-83-65096-65-4. W opracowaniu przedstawiłem funkcjonowanie podmiotów kontrolujących ruch graniczny w Polsce, a także zaproponowałem wzmocnienie efektywności ich działań i usprawnienie obsługi podróżnych poprzez konsolidację polskich służb granicznych.

11. Ilnicki Marek, *Przeciwdziałanie zagrożeniu terroryzmem z wykorzystaniem jednostek pływających na polskich obszarach morskich*, [w:] *Edukacja dla bezpieczeństwa kulturowego*, Marek Helena, Szulca Magdalena (red.), seria: Edukacja dla Bezpieczeństwa, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, Poznań 2018, s. 285–293, ISBN 978-83-65096-83-8. W opracowaniu scharakteryzowałem obecnie realizowane przez Siły Morskie RP działania kontrterrorystyczne ukierunkowane na zapewnienie bezpieczeństwa polskich obszarów morskich. Oceniałem ich skuteczność również w ujęciu antycypowanych metod i form możliwych do wykorzystania przez zamachowców, wskazując na niewystarczalność przedsięwzięć ochronnych.

12. Ilnicki Marek, *Przeciwdziałanie proliferacji broni masowego rażenia w warunkach morskich*, [w:] *W trosce o bezpieczne jutro: reminiscencje i zamierzenia*, Gałęcki Andrzej (red.), Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, Poznań 2019, s. 39–50, ISBN 978-83-65096-92-0. W opracowaniu przedstawiłem uwarunkowania proliferacji broni masowego rażenia występujące w środowisku morskim, wskazałem mankamenty „Narodowego Mechanizmu Przechwytywania” nielegalnych transportów broni masowego rażenia, środków jej przenoszenia, materiałów i technologii do jej produkcji oraz pozostałych towarów strategicznych, a także zaproponowałem wprowadzenie w nim stosownych zmian.

13. Ilnicki Marek, *Udział Sił Zbrojnych RP w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa*, [w:] *Polityczno-wojskowe aspekty bezpieczeństwa w XXI wieku*, Jureńczyk Łukasz, Pieczywok Andrzej, Baranowska Aneta (red.), Difin, Warszawa 2022, s. 207–223, ISBN 978-83-8270-131-9. W opracowaniu zaprezentowałem skalę i zakres wykorzystania w czasie pokoju w Polsce jednostek wojskowych oraz podjąłem próbę oceny zasadności tych interwencji. W oparciu o rozpoznane formalnoprawne podstawy, potencjalne efekty i zarysowujące się perspektywy współdziałania wojska z siłami pozamilitarnymi przedstawiłem swoje rekomendacje dotyczące dostrzeżonych mankamentów, jak również polemicznie odniosłem się do poglądów innych badaczy.

14. Ilnicki Marek, Kupiński Jerzy, *Ocena ryzyka wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych na tle zidentyfikowanych i prognozowanych negatywnych zdarzeń niemilitarnych w kontekście bezpieczeństwa morskiego państwa*, [w:] *Zasady użycia sił morskich RP w sytuacjach nadzwyczajnych w pokojowych warunkach funkcjonowania państwa*, Ilnicki Marek, Makowski Andrzej, Mrozowska Alicja (red.), Wydanie specjalne „Rocznika Bezpieczeństwa Morskiego”, Gdynia 2022, s. 9 - 41, ISSN 1898-3189. Mój wkład polegał na zaprezentowaniu wyników swoich badań dotyczących pojęcia i istoty sytuacji nadzwyczajnej, umożliwiającym sformułowanie autorskiej definicji w brzmieniu: „to sytuacja negatywnie wpływająca na funkcjonowanie państwa i zagrażająca bezpieczeństwu ludzi, środowisku naturalnemu lub interesowi publicznemu, wymagająca podjęcia ponadstandardowych działań zabezpieczających, ochronnych i przywracających akceptowany poziom relacji społecznych oraz zdatności techniczno-funkcjonalnej prawnie chronionego środowiska”. Przeprowadzeniu rodzajowej klasyfikacji zagrożeń bezpieczeństwa występujących w środowisku morskim oraz kategoryzacji występujących w nim sytuacji nadzwyczajnych, w oparciu o poziom szkodliwości dla polskich obszarów morskich (anomalna oraz destabilizująca, destrukcyjna i krytyczna sytuacja nadzwyczajna). Wspólnie wypracowaliśmy wnioski końcowe do problematyki poruszonej w rozdziale.

15. Ligęza Krzysztof, Ilnicki Marek, *Możliwości wykorzystania potencjału Sił Morskich RP w sytuacji wystąpienia zagrożeń niemilitarnych*, [w:] *Zasady użycia sił morskich RP w sytuacjach nadzwyczajnych w pokojowych warunkach funkcjonowania państwa*, Ilnicki Marek, Makowski Andrzej, Mrozowska Alicja (red.), Wydanie specjalne „Rocznika Bezpieczeństwa Morskiego”, Gdynia 2022, s. 87-123, ISSN 1898-3189. Mój wkład polegał na przedstawieniu wyników swoich badań dotyczących funkcjonowania Straży Granicznej i administracji morskiej jako wiodących, w zakresie realizowanych zadań i przyznanych uprawnień, komponentów Sił Morskich RP. Szczególną uwagę zwróciłem na zakres i sposób współdziałania wymienionych instytucji, zwłaszcza Morskiego Oddziału Straży Granicznej i dwóch urzędów morskich w Szczecinie i w Gdyni. Analiza formalnoprawnych uwarunkowań ich działalności na rzecz bezpieczeństwa polskich obszarów morskich i ochrony morskiej granicy państwa pozwoliła na zaproponowanie zmian w strukturach organizacyjnych i w kompetencjach tych najważniejszych niewojskowych elementów systemu bezpieczeństwa morskiego państwa.

Artykuły w czasopismach naukowych:

1. Ilnicki Marek, *Polski komponent Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej*, „Gdańskie Studia Międzynarodowe”, 2017, t. 15, nr 1–2, s. 19–26, ISSN 1730-4652. W opracowaniu zaprezentowałem nowo powołaną instytucję – Europejską Straż Graniczną i Przybrzeżną oraz potwierdziłem zdolność Straży Granicznej do realizacji, w pełnym zakresie, zadań przypisanych Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej.

2. Ilnicki Marek, *Swoistość terminologii stosowanej w naukach o bezpieczeństwie*, „Historia i Polityka. Półrocznik Poświęcony Myśli Politycznej i Stosunkom Międzynarodowym”, 2019, nr 29 (36), s. 57–65, ISSN 1899-5160. W opracowaniu zwróciłem uwagę na niewystarczającą staranność badaczy w doborze aparatury pojęciowej polegającą na nieadekwatnym posługiwaniu się fachowym słownictwem, nadmiernym stosowaniu zapożyczeń językowych i tworzeniu nowych sformułowań niekoniecznie przydatnych w zrozumieniu bezpieczeństwa, systematyzowaniu poglądów czy kreowaniu paradygmatów. Prezentując swoją opinię, wykorzystalem również przykłady dotyczące problematyki związanej z działalnością służb granicznych. Zaproponowałem ponadto definicję bezpieczeństwa, w ujęciu holistycznym, rozumianego jako proces opierający się na rozważnej dbałości o los człowieka polegającej na zapewnieniu niezakłóconego istnienia i optymalnego rozwoju ludzkości.

3. Ilnicki Marek, *Użycie broni palnej jako szczególna forma egzekwowania przestrzegania prawa w pokojowych warunkach funkcjonowania państwa / Use of firearms as a special form of enforcing compliance with state law in peace time*, „Przegląd Policyjny”, 2020, nr 4, s. 59–71, ISSN 0867-5708. W opracowaniu przedstawiłem uwarunkowania dotyczące posługiwania się bronią palną przez uprawnione podmioty systemu bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej w pokojowych warunkach funkcjonowania państwa. Dokonałem oceny adekwatności unormowań legislacyjnych w odniesieniu do sytuacyjnych i środowiskowych determinantów stosowania broni palnej. Wykazałem przypadki braku spójności merytorycznej i interpretacyjnej w obowiązujących przepisach prawa odnoszących się również do służb granicznych.

4. Ilnicki Marek, *Formal and legal requirements for state intervention in extraordinary situations, crisis management and states of emergency in Poland*, „Internal Security”, 2022, vol. 14 (1), s. 63–75, ISSN: 2080-5268. W opracowaniu przedstawiłem rodzaje, formy, czas i miejsce interwencji władzy publicznej wynikające z zagrożeń oraz stopnia ich szkodliwości dla funkcjonowania państwa. Zaakcentowałem złożoność wyzwań klasyfikacyjnych poprzedzających podjęcie adekwatnych formalnoprawnych decyzji oraz zasad dotyczących ich

realizacji z jednoczesnym zarekomendowaniem odpowiednich modyfikacji. Podjąłem próbę oceny adekwatności potencjalnych interwencji na tle obowiązujących unormowań legislacyjnych oraz występujących sytuacyjnych i środowiskowych uwarunkowań. Przeprowadzone badania dotyczą bezpieczeństwa naszego państwa w pokojowych warunkach jego funkcjonowania.

5. Ilnicki Marek, *Rola Straży Granicznej w systemie bezpieczeństwa Polski*, „Rocznik Bezpieczeństwa Morskiego”, t. XVII, 2023, ISSN 1898-3189. W opracowaniu przedstawiłem rolę Straży Granicznej w realizowanej współcześnie polityce bezpieczeństwa państwa. W oparciu o nałożone na nią ustawowe zadania, kompetencje jej funkcjonariuszy i możliwości wykonawcze, wykazujące spójność i logiczną współzależność, dokonałem sumarycznego zestawienia przydatności zasobów Straży Granicznej w zapewnieniu bezpieczeństwa Polski w czasie pokoju. W efekcie przeprowadzonych badań potwierdziłem znaczący praktyczny udział SG w potencjale ochronnym państwa, który plasuje tę formację wśród trzech najbardziej zaangażowanych podmiotów systemu bezpieczeństwa wewnętrznego odpowiedzialnych za przeciwdziałanie pozamilitarnym zagrożeniom.

6. Ilnicki Marek, *Formalnoprawne podstawy udziału Morskiego Oddziału Straży Granicznej w przeciwdziałaniu pozamilitarnym sytuacjom nadzwyczajnym na polskich obszarach morskich/ Formal and legal basis for the participation of the Maritime Border Guard Regional Unit in counteracting non-military emergency situations in Polish maritime areas*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego”, 2023, nr 28 (15), s. 127–144, ISSN 2080-1335. W opracowaniu przedstawiłem działalność Morskiego Oddziału Straży Granicznej – na tle ustrojowych rozstrzygnięć i występujących zagrożeń – w przeciwdziałaniu pozamilitarnym sytuacjom nadzwyczajnym na polskich obszarach morskich. Można przyjąć, że zakres ustawowych zadań i uprawnień w połączeniu z potencjałem kadrowym i sprzętowym MOSG czyni tę jednostkę Straży Granicznej głównym pozamilitarnym komponentem Sił Morskich RP.

W moim dorobku naukowym zarówno przed, jak i po nadaniu stopnia doktora znajdują się również inne publikacje mające związek ze służbami granicznymi lub odnoszące się do problematyki granicznej i bezpieczeństwa wewnętrznego Polski. Nie włączyłem ich jednak do przedstawionego wyżej cyklu z uwagi na nieco słabszą więź tematyczną. Są to:

Redakcje naukowe monografii:

1. Piotrowski Andrzej, Ilnicki Marek (red.), *Paradygmaty jutra: wyzwania dla nauk społecznych wynikające z zagrożeń współczesnego świata*, recenzenci wydawniczy: prof. dr hab.

Piotr Semków i prof. dr hab. Bogdan Zalewski, seria: Edukacja dla Bezpieczeństwa, nr 3, 2012, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, Poznań 2012, 382 s., ISBN 978-83-61304-51-7.

2. Niwiński Piotr, Ilnicki Marek, Woźniak-Krawczyk Beata (red.), Wybrane aspekty bezpieczeństwa w zakresie działalności podmiotów stosunków międzynarodowych, recenzenci wydawniczy: prof. DSW, dr hab. Tomasz Balbus, prof. KUL, dr hab. Marek Wierzbicki, Uniwersytet Gdański, Wydział Nauk Społecznych, Instytut Politologii, Gdańsk 2015, 209 s., ISBN 978-83-64970-03-0.

3. Ilnicki Marek, Kufel Jakub (red.), *Strategia bezpieczeństwa narodowego – społeczne i gospodarcze wsparcie wykonawcze*, recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Wojciech Polak i prof. dr hab. Wojciech Horyń, seria: Edukacja dla Bezpieczeństwa, nr 2, 2015, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, Poznań 2015, 336 s., ISBN 978-83-65096-28-9.

4. Pływaczewski Wiesław, Ilnicki Marek (red.), *Uchodźcy – nowe wyzwania dla bezpieczeństwa europejskiego na tle standardów praw człowieka*, recenzja wydawnicza: dr hab. Izabela Nowicka, „Kryminologia Wobec Współczesnych Form i Technik Przestępczych”, nr 15, 2015, Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej. Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Fundacja Forum Dialogu Publicznego, Olsztyn 2015, 200 s., ISBN 978-83-62383-51-1.

5. Lymar Andrey, Ilnicki Marek (red.), *Paradygmaty kultury bezpieczeństwa*, recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Wojciech Horyń i prof. dr hab. Witold Jaswin, seria: Edukacja dla Bezpieczeństwa, 2016, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, Poznań 2016, 478 s., ISBN 978-83-65096-47-0.

6. Pływaczewski Wiesław, Ilnicki Marek (red.), *Ochrona praw człowieka w polityce migracyjnej Polski i Unii Europejskiej*, recenzent wydawniczy: dr hab. Jarosław Moszczyński, Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Forum Dialogu Publicznego, Olsztyn 2016, 362 s., ISBN 978-83-62383-72-6.

Rozdziały w monografiach naukowych:

1. Ilnicki Marek, Biernacki Dariusz, *Działania Straży Granicznej ograniczające przepływ przez granicę państwową osób i przedmiotów, które mogą stanowić zagrożenie terrorystyczne*, [w:] *Aspekty bezpieczeństwa nawodnego i podwodnego oraz lotów nad morzem: VII Konferencja Morska pod patronatem Dowódcy Marynarki Wojennej RP admirała floty*

Romana Krzyżelewskiego, Kitowski Zygmunt i in. (red.), Akademia Marynarki Wojennej, Gdynia 2004, s. 183–191, ISBN 83-87280-67-4.

2. Ilnicki Marek, Kiersnowska Anna, Związek Izabela, *Rola Straży Granicznej RP w przeciwdziałaniu przemytowi zabytków w kontekście swobody przepływu towarów*, [w:] *Prawnokarna ochrona dziedzictwa kultury: materiały z konferencji*, Gdańsk, 30 maja – 1 czerwca 2005 r., Kaczmarek Janusz (red.), Kraków–Zakamycze 2006, s. 195–216, ISBN 83-7444-174-7.

3. Ilnicki Marek, *Wykorzystanie potencjału ochronnego państwa na rzecz bezpieczeństwa polskich obszarów morskich*, [w:] *Paradygmaty kultury bezpieczeństwa*, Lymar Andrey, Ilnicki Marek (red.), seria: Edukacja dla Bezpieczeństwa, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, Poznań 2016, s. 185–194, ISBN 978-83-65096-47-0.

4. Ilnicki Marek, *Innowacyjny model zarządzania granicami państwowymi USA*, [w:] *Antyterrorystyczna ochrona państwa*, Baran Monika, Ilnicki Marek, Marek Helena (red.), seria: Edukacja dla Bezpieczeństwa, 2017, nr 2, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, Poznań 2017, s. 151–158, ISBN 978-83-65096-59-3.

5. Ilnicki Marek, *Ochrona obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa*, [w:] *W trosce o bezpieczne jutro: reminiscencje i zamierzenia*, Bolewski Andrzej, Farysej Joanna (red.), t. 2, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, Poznań 2018, s. 35–44, ISBN 978-83-65096-84-5.

Artykuły w czasopismach naukowych:

1. Ilnicki Marek, Związek Izabela, *Zadania i uprawnienia polskiej Straży Granicznej w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom uzasadniającym wprowadzenie trzeciego poziomu ochrony międzynarodowego kodeksu ochrony statku i obiektu portowego*, Biuletyn Centralnego Ośrodka Szkolenia Straży Granicznej, 2005, nr 4, s. 42–52.

2. Ilnicki Marek, *Zmiany w zarządzaniu granicami Unii Europejskiej wywołane presją migracyjną*, „Cywilizacja i Polityka”, 2016, nr 14, s. 121–131, ISSN 1732-5641.

3. Makowski Andrzej, Ilnicki Marek, *Ausserordentliche Lage bei freundlichen Bedingungen für das funktionieren der Meeresumwelt - ein Versuch, den Begriff zu definieren*, Rocznik Bezpieczeństwa Morskiego, 2020, t. 14, nr 0–1, s. 93–107, ISSN 1898-3189.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej

Zakres i charakter moich zainteresowań naukowych jest ściśle związany z moją wiedzą, umiejętnościami i doświadczeniami nabytymi w trakcie trzydziestoletniej służby w Wojskach Ochrony Pogranicza i Straży Granicznej oraz odbytymi studiami I i II stopnia, a także uczestnictwem w procedurze o nadanie stopnia doktora odpowiednio w uczelniach MSW, UG i AMW. Przebieg i osiągnięcia zarówno w ramach mojej służby, jak również w toku nauki tworzą w pełni koherentny dorobek. Plasuje się on w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego Polski i dotyczy:

- ochrony granicy państwowej;
- kontroli ruchu granicznego;
- przeciwdziałania nielegalnej migracji;
- służb granicznych;
- zwalczania poważnej przestępczości transgranicznej, w tym międzynarodowego terroryzmu;
- zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego w kraju, zwłaszcza bezpieczeństwa komunikacji morskiej i lotniczej.

Swoistość realizowanej specjalizacji koncentruje moje wysiłki poznawcze w obrębie funkcjonowania państwa i jego organów, legislacji i egzekwowania przestrzegania obowiązującego prawa krajowego i międzynarodowego oraz skutecznego zarządzania granicą państwową i zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego na terytorium RP. Nie wymaga ode mnie zatem prowadzenia badań poza Polską, chociaż swoje poglądy kształtowałem, wykorzystując również wyniki obserwacji i informacje uzyskiwane w trakcie wielu zagranicznych szkoleń i eksperckich wymian oraz realizowanej współpracy (USA, Hiszpania, Francja, Niemcy, Belgia, Dania, Finlandia, Rosja, Łotwa) oraz międzynarodowych konferencji naukowych organizowanych w Polsce (tylko po 2010 roku aktywnie uczestniczyłem w 20).

Swoją aktywność naukową realizuję głównie na Uniwersytecie Gdańskim poprzez przygotowanie i aktywny udział w konferencjach i seminariach naukowych, publikowanie artykułów, współtworzenie programów nauczania na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe (I i II stopień), w tym autorskie opracowanie programu dla specjalności: Służby specjalne i graniczne oraz opiekę nad studentami biorącymi udział w kolejnych edycjach Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Edukacja dla bezpieczeństwa” (referaty

i publikacje). Zainicjowałem i brałem udział w przygotowaniu porozumienia o współpracy Uniwersytetu Gdańskiego z Politechniką Gdańską i Akademią Marynarki Wojennej w zakresie prowadzenia prac badawczo-rozwojowych w obszarze „wszechstronnego kształtowania bezpieczeństwa państwa w oparciu o kompetencje własne stron oraz partnerstwa z ośrodkami naukowymi i przedsiębiorcami w Polsce i na świecie” (2018 r.). W wyniku powyższego pracownicy naukowcy Instytutu Politologii UG uczestniczyli w trzech zespołach badawczych projektów realizowanych (2018–2022) w ramach „Grantu Badawczego MON”. Jestem również pomysłodawcą i współorganizatorem współpracy naukowej Instytutu Politologii UG z Wydziałem Studiów Społecznych Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Gdańsku z siedzibą w Poznaniu (porozumienie podpisano w 2017 r.), w ramach której między innymi uczelnie współorganizują cykliczną Międzynarodową Konferencję Naukową „Edukacja dla bezpieczeństwa” pod honorowym patronatem ich rektorów. Ponadto współpracuję z nowo powstałym na UG Centrum Badań nad Gospodarką Morską oraz zostałem zaangażowany do Rady Programowej czasopisma „Cywilizacja i Polityka”. Sprawowałem opiekę naukową jako promotor 9 prac licencjackich i jako promotor pomocniczy w przygotowaniu 3 rozpraw doktorskich (2016, 2019, 2023).

Rozwijanie aktywności naukowej ułatwia mi także współpraca z następującymi uczelniami:

1. Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni – w okresie od 15 lutego do 15 maja 2022 roku odbyłem staż habilitacyjny na Wydziale Dowodzenia i Operacji Morskich AMW. Cele stażu obejmowały wymianę doświadczeń w sferach naukowej i dydaktycznej oraz praktyczne uczestnictwo w badaniach naukowych prowadzonych przez AMW w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie, w specjalności bezpieczeństwo morskie państwa. Opiekunem stażysty był prof. dr hab. Andrzej Makowski. Program stażu naukowego obejmował zapoznanie się z metodyką prowadzenia badań oraz ich wynikami w dziedzinie nauk społecznych i dotyczył specjalności naukowych związanych między innymi z:

- bezpieczeństwem narodowym, w tym z bezpieczeństwem morskim państwa;
- polityką morską państwa;
- sztuką operacyjną i taktyką sił morskich;
- dowodzeniem siłami morskimi;
- zabezpieczeniem operacyjnym i logistycznym działań Marynarki Wojennej RP;
- systemami bezpieczeństwa wykorzystującymi komponenty militarne i niemilitarne.

W ramach zrealizowanego stażu uczestniczyłem w zespole badawczym, co umożliwiło mi poznanie formalnoprawnych procedur oraz koncepcji prowadzenia prac badawczych

w ramach projektu badawczego finansowanego przez Ministerstwo Obrony Narodowej. W 2010 roku brałem ponadto udział w opracowaniu programu nauczania dla nowo tworzonego kierunku Bezpieczeństwo Wewnętrzne. W Wydawnictwie AMW publikowałem swoje opracowania naukowe.

2. Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu – konferencje (przygotowanie, referaty i moderowanie/przewodniczenie obradom w sekcjach), publikacje, opracowanie programu nauczania dla specjalności: Służby graniczne, uczestnictwo w Radzie Wydziału oraz członkostwo w Radzie Programowej Wydawnictwa WSB i Przeglądu Naukowo-Metodycznego „Edukacja dla Bezpieczeństwa”. Sprawowałem opiekę naukową jako promotor 15 prac licencjackich i 6 prac magisterskich.

3. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie – udział w konferencjach i publikacje.

4. Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu – udział w I Interdyscyplinarnym Zjeździe Katedr i Zakładów Bezpieczeństwa i publikacja.

5. Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy – udział w konferencjach i publikacje.

6. Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych w Dęblinie – udział w konferencji i publikacja.

7. Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie – publikacje.

8. Europejska Szkoła Wyższa w Sopocie – w 2011 roku współtworzyłem program nauczania dla kierunku Bezpieczeństwo Wewnętrzne.

9. W 2023 roku na zapotrzebowanie działającego przy UG Centrum Badań nad Gospodarką Morską opracowałem Koncepcję zabezpieczenia morskich farm wiatrowych przed zdarzeniami naruszającymi ich ochronę w pokojowych warunkach funkcjonowania Polski.

W okresie po uzyskaniu stopnia doktora uczestniczyłem w 29 konferencjach i seminariach naukowych (20 międzynarodowych i 9 ogólnokrajowych) poświęconych problematyce bezpieczeństwa. Moja aktywność nie ograniczała się do dyskusji, wystąpień czy wygłoszenia referatów. W 8 konferencjach międzynarodowych powierzono mi moderowanie/przewodniczenie obradom w sesjach panelowych, natomiast w konferencjach ogólnopolskich czterokrotnie występowałem jako ekspert sesji panelowych. W 5 konferencjach wchodziłem w skład ich komitetów naukowych. Aktualnie zaangażowany jestem do 3 grup recenzenckich czasopism: „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego”, „Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego” i „Roczniki Nauk Społecznych”. Łącznie współredagowałem 11 zbiorowych monografii naukowych.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę

6.1. Osiągnięcia dydaktyczne

Swoją działalność dydaktyczną realizuję głównie po uzyskaniu stopnia doktora w uczelniach Trójmiasta, a jej tematyczny zakres ściśle odpowiada moim zainteresowaniom naukowym. Najwyższą aktywność wykazuję w Uniwersytecie Gdańskim i w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa, co wynika z wieloletnich okresów pracy (w latach 2011–2013 podstawowym miejscem mojej pracy była WSB, w której nadal nauczam). Dotychczas prowadziłem/prowadzę zajęcia w następujących uczelniach i tematyce:

– Uniwersytet Gdański na trzech kierunkach studiów I i II stopnia w Instytucie Politologii (Bezpieczeństwo Narodowe, Politologia i Dyplomacja) w formie wykładów, konwersatoriów i ćwiczeń między innymi z przedmiotów: Ochrona granic państwa (wykład), Przemoc transgraniczna (wykład), Polskie służby graniczne (konwersatorium), Bezpieczeństwo komunikacyjne (wykład), Zarządzanie i logistyka w sytuacjach kryzysowych (wykład), Wstęp do teorii bezpieczeństwa (wykład i ćwiczenia), Polska w strukturach bezpieczeństwa europejskiego (wykład), Punkty zapalne we współczesnym świecie (wykład), Dyplomacja wojskowa i morska (wykład). Prowadziłem również wykład monograficzny Służby graniczne w walce z terroryzmem w ramach wielokierunkowego fakultetu;

– Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu na kierunkach studiów Bezpieczeństwo wewnętrzne (I i II stopień) i Bezpieczeństwo morskie (I stopień) w formie wykładów i ćwiczeń między innymi z przedmiotów: Granice Rzeczypospolitej Polskiej i zasady ich przekraczania (wykład), Kompetencje i organizacja Straży Granicznej (wykład), Zwalczanie przestępczości granicznej (wykład i ćwiczenia), Bezpieczeństwo wewnętrzne w Unii Europejskiej (wykład i ćwiczenia), Ochrona danych osobowych i informacji niejawnych (wykład i ćwiczenia), Organy systemu bezpieczeństwa (wykład), Ochrona własności intelektualnej (wykład), Prawne podstawy bezpieczeństwa (wykład), Międzynarodowe prawo konfliktów zbrojnych (wykład), Ochrona morskiej infrastruktury krytycznej (wykład i ćwiczenia), Prawo lotnicze i prawo morskie (wykład);

– Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu w Gdyni na kierunku studiów Bezpieczeństwo Wewnętrzne (II stopień) z przedmiotu: Problematyka nielegalnej migracji w aspekcie działalności służb specjalnych i policyjnych (wykład i ćwiczenia);

– „Ateneum” Szkoła Wyższa w Gdańsku (2011 r.), na kierunku studiów Europeistyka (I stopień) z przedmiotu: Polityka migracyjna na tle zagrożeń terrorystycznych w Unii Europejskiej (wykład);

– Akademia Morska w Gdyni (2006 r.), studia podyplomowe Bezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe z przedmiotu: Bezpieczeństwo w komunikacji morskiej i lotniczej (wykład).

Prowadzenie zajęć dydaktycznych w różnych uczelniach oraz systemach (stacjonarnym i niestacjonarnym) umożliwiło mi zdobycie wiedzy i doświadczenia dotyczącego środowisk akademickich (studenci i kadra dydaktyczna), warunków technicznych i regulaminowych prowadzenia zajęć, a także programów i dokumentowania nauczania. W efekcie tego wypracowałem własny model prowadzenia zajęć, pozytywnie oceniany przez służbowych przełożonych i studentów. Uzyskałem również zdolność do kreatywnego oceniania, modyfikowania i współtworzenia nowych programów nauczania.

6.2. Osiągnięcia organizacyjne

Moją aktywność naukową i dydaktyczną wspiera działalność organizacyjna, którą wykorzystuję w bieżącej pracy oraz przy współtworzeniu periodycznych i doraźnych wydarzeń badawczo-edukacyjnych. Za osiągnięcia w tym zakresie uznaję:

– współorganizowanie cyklicznie odbywającej się Międzynarodowej Konferencji „Edukacja dla bezpieczeństwa” edycji VIII (2012 r.), X (2014 r.), XI (2015 r.), XII (2016 r.), XIII (2017 r.), XIV (2018 r.), XV (2019 r.) i po przerwie spowodowanej zagrożeniami epidemicznymi XVI (2023 r.). W konferencjach tych brałem udział jako prelegent, moderator/przewodniczący sekcji oraz członek komitetów naukowych i przewodniczący / zastępca przewodniczącego komitetów organizacyjnych;

– udział w Komitecie organizacyjnym II Ogólnopolskiej Konferencji „Patologie współczesnego świata” zorganizowanej przez Instytut Politologii UG w 2016 roku;

– pełnienie funkcji przedstawiciela UG do utrzymywania bieżących kontaktów w ramach zawartego w dniu 10 maja 2018 roku pomiędzy Akademią Marynarki Wojennej, Politechniką Gdańską i Uniwersytetem Gdańskim porozumienia o współpracy w zakresie bezpieczeństwa państwa;

- pełnienie w latach 2018–2020 funkcji koordynatora uczelnianego do spraw organizacji i przeprowadzenia zajęć dydaktycznych na UG w ramach Legii Akademickiej. Uniwersytet Gdański wziął udział w trzech pierwszych edycjach projektu, w których uczestniczyli również studenci z innych uczelni;
- wykonywanie obowiązków opiekuna roku studentów kierunku Bezpieczeństwo Narodowe Instytutu Politologii UG w latach 2014–2017;
- wykonywanie obowiązków opiekuna specjalności Służby specjalne i graniczne na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe Instytutu Politologii UG;
- pełnienie funkcji koordynatora ds. kontaktów Instytutu Politologii UG z Wyższą Szkołą Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu;
- wykonywanie obowiązków opiekuna roku studentów kierunku Bezpieczeństwo Wewnętrzne Wydziału Studiów Społecznych WSB w latach 2012–2015;
- wykonywanie obowiązków kierownika dydaktycznego specjalności Służby graniczne na kierunku Bezpieczeństwo Wewnętrzne WSS WSB w latach 2011–2015;
- pełnienie funkcji pełnomocnika dziekana WSS do spraw regionalnych WSB w latach 2012–2015;
- wykonywanie obowiązków rzecznika dyscyplinarnego do spraw studentów WSS WSB w 2014 roku;
- uczestnictwo w Radzie Wydziału Studiów Społecznych WSB w 2014 roku;
- pełnienie funkcji konsultanta do spraw organizacyjno-prawnych w ćwiczeniach o kryptonimie „Jesienny sztorm”, które odbyły się w Gdańsku i Gdyni w 2010 roku pod kierownictwem Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni. Celem ćwiczenia było doskonalenie współdziałania służb ochrony armatorów, statków i obiektów portowych ze służbami administracji rządowej, w szczególności administracji morskiej, MSWiA, MON i ratowniczymi w obliczu zagrożenia aktem terrorystycznym w porcie i na morzu oraz w czasie zamachu terrorystycznego;
- członkostwo w Polskim Towarzystwie Nauk o Bezpieczeństwie oraz Polskim Towarzystwie Nauk Politycznych.

6.3. Osiągnięcia popularyzujące naukę

W ramach popularyzacji nauki przeprowadziłem dwudziestogodzinne cykle wykładów dla uczniów dwóch szkół ponadgimnazjalnych w Malborku i w Gdańsku na temat bezpieczeństwa wewnętrznego Polski i Unii Europejskiej:

– w 2013 roku w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Malborku, gdzie w latach 2004–2019 funkcjonowała przy wsparciu Morskiego Oddziału Straży Granicznej klasa straży granicznej. Byłem współorganizatorem tego przedsięwzięcia i agitatorem kontynuacji nauki na gdańskich wyższych uczelniach (UG i WSB). Wykłady miały charakter otwarty i uczestniczyli w nich również uczniowie klas o innych profilach. W 2011 roku przeprowadziłem szkolenie z przedstawicielami rady pedagogicznej dotyczące zagrożeń terroryzmem i zapewnienia bezpieczeństwa tej placówki;

– w 2015 roku w Liceum Ogólnokształcącym Mundurowym SPARTAKUS w Gdańsku, gdzie od ośmiu lat funkcjonuje kierunek Edukacja graniczna, dla którego opracowałem innowacyjny program nauczania.

Popularyzację nauki realizowałem także w środowisku gospodarczym. W latach 2017–2019 przeprowadziłem szkolenia kadry kierowniczej spółki energetycznej Energa – Operator SA z siedzibą w Gdańsku, w jej centrali oraz w oddziałach w Koszalinie, Toruniu i Olsztynie. Szkolenia łącznie trwały 52 godziny i obejmowały między innymi tematy: Międzynarodowe uwarunkowania bezpieczeństwa Rzeczypospolitej, Przedsiębiorcy w obszarach pozamilitarnych przygotowań obronnych, Militaryzacja jednostek organizacyjnych administracji rządowej i gospodarki narodowej, Planowanie i realizacja szczególnej ochrony obiektów ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa, Zagrożenia i wyzwania okresu pokoju, kryzysu i wojny w świetle strategii bezpieczeństwa narodowego RP.

W 2018 roku przeprowadziłem szkolenie przedstawicieli administracji publicznej funkcjonującej przy Starostwie Powiatowym w Tczewie. Czterogodzinny wykład dotyczył problematyki bezpieczeństwa w aspekcie występujących zagrożeń militarnych i niemilitarnych, a także adekwatnych działań ochronnych i obronnych realizowanych w Polsce oraz w Unii Europejskiej.

7. Inne ważne informacje dotyczące kariery zawodowej

Przedstawione w niniejszym autoreferacie osiągnięcia w nauce w wymiarze badawczym, dydaktycznym i organizacyjnym nie są związane wyłącznie z moją aktywnością zawodową po uzyskaniu stopnia doktora (2010 r.). Na ich tematykę i poziom znaczący wpływ wywarła również trzydziestoletnia służba w Wojskach Ochrony Pogranicza i Straży Granicznej, podczas której zdobyłem kompetencje merytoryczne, rozwinąłem zdolności racjonalnego zarządzania zasobami wymienionych formacji i umiejętności krytycznego oceniania analizowanych zdarzeń. U podstaw mojej kariery (od mł. chorążego – kontrolera paszportowego do pułkownika – zastępcy komendanta Morskiego Oddziału SG) leżą między innymi kreatywność i skuteczność podejmowanych działań. Cechy te są również niezbędne w efektywnych dokonaniach naukowych. W trakcie swojej służby granicznej (1976–2007) zajmowałem się głównie ochroną morskiej granicy państwa, kontrolą ruchu granicznego w komunikacji morskiej i lotniczej, realizacją czynności operacyjno-rozpoznawczych i zwalczaniem przestępczości granicznej. Wówczas pełniłem również funkcje komendanta Granicznej Placówki Kontrolnej Gdańsk-Rębiechowo oraz naczelnika Wydziału Ochrony Granicy Państwowej MOSG. Jestem współautorem koncepcji ochrony morskiej granicy państwa zatwierdzonej w 1999 roku, a także byłem zaangażowany w 2006 roku przez Komendanta Głównego Straży Granicznej do powołanego przez niego zespołu opracowującego koncepcję funkcjonowania Straży Granicznej po włączeniu Polski do strefy Schengen. W latach 2004–2006 z nominacji Prezesa Rady Ministrów pełniłem funkcję Zastępcy Pełnomocnika Granicznego na bałtyckim odcinku polsko-rosyjskiej granicy państwowej. W okresie swojej służby byłem wielokrotnie wyróżniany resortowymi odznaczeniami (MSW i MON) oraz w 2003 roku otrzymałem Srebrny Krzyż Zasługi.

Przedsięwzięcia poznawcze realizowałem, badając krajową rzeczywistość, a także kształcąc się w ośrodkach szkoleniowych i decyzyjnych za granicą bądź przez ich przedstawicieli w Polsce:

– 2005 rok, Szczecin – Monitorowanie granicy morskiej – operacje na morzu (organizator: Bundesgrenzschutz – Polizei des Bundes);

– 2004 rok, Szczecin – seminarium „Wdrażanie poprawek do konwencji SOLAS 74 oraz Międzynarodowego Kodeksu Ochrony Statku i Obiektu Portowego (ISPS CODE) do polskiego porządku prawnego (organizator: Międzynarodowa Organizacja Morska);

– 2004 rok, Helsinki (Finlandia) – organizacja i zadania statutowe Fińskiej Straży Granicznej;

- 2004 rok, Malaga (Hiszpania) – zabezpieczenie granicy morskiej;
- 2003 rok, Kaliningrad (Federacja Rosyjska) – funkcjonowanie morskich i lotniczych przejść granicznych;
- 1994 rok, Luizjana (USA) – Antyterrorystyczny kurs negocjowania o zakładników (organizator: Departament Stanu USA – Biuro Bezpieczeństwa Dyplomatycznego, realizacja – Uniwersytet Stanu Luizjana);
- 1993 rok, Francja – Organizacja bezpieczeństwa lotnisk (organizator: francuska policja);
- 1993 rok, Warszawa – opracowywanie narodowego i lokalnych programów bezpieczeństwa międzynarodowych portów lotniczych (organizator: Departament Transportu USA – Federalna Administracja Lotnictwa).

Posiadane przeze mnie kwalifikacje zawodowe przyczyniły się do zdobycia uznania również gremiów pozasłużbowych i zaproszenia mnie do udziału w:

- zespole ekspertów do spraw ochrony portów i żeglugi, powołanym przez Ministra Infrastruktury w celu wprowadzenia przepisów kodeksu ISPS (2004) w Polsce;
- przygotowaniu projektu ustawy o ochronie żeglugi i portów morskich (2005);
- opracowaniu projektu Ministerstwa Gospodarki Morskiej „Strategia rozwoju gospodarki morskiej na lata 2007–2015” – w zakresie bezpieczeństwa (2006).

Marek Ilnicki